

УДК 338.43:330.322:336.77(477)

Виклюк Мар'яна Іванівна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту
Львівський національний університет
імені Івана Франка
ORCID: 0000-0002-6039-2515*

Ліщинський Андрій Михайлович

*доктор філософії з економіки,
доцент кафедри економіки
та підприємництва
Приватний вищий навчальний заклад
«Європейський університет»
ORCID: 0009-0006-1950-9968*

Майор Ольга Володимирівна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки
та підприємництва
Приватний вищий навчальний заклад
«Європейський університет»
ORCID: 0009-0001-8667-4529*

<https://doi.org/10.25313/3083-7782-2026-5-6>

ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА У ФОРМУВАННІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ АГРОПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. Вступ. В умовах воєнного стану особливої актуальності набуває проблема формування інвестиційної привабливості агропромислових підприємств України. Це зумовлено зростанням виробничих і фінансових ризиків, порушенням логістики, руйнуванням інфраструктури та обмеженим доступом до інвестиційних ресурсів. Інвестиційна привабливість підприємств визначається не лише їх внутрішнім економічним потенціалом і фінансовою стійкістю, а й якістю зовнішнього інституційного середовища, у якому ключову роль відіграє державна фінансова підтримка. У нинішніх безпекових реаліях вона є інструментом стабілізації господарської діяльності, збереження виробничого потенціалу, активізації інвестиційних процесів та забезпечення продовольчої безпеки. Дієвими формами такої підтримки є пільгове кредитування, компенсаційні та грантові програми, орієнтовані на пріоритетні галузі – садівництво, ягідництво й тепличне господарство, а також інструменти стимулювання аграрного виробництва у регіонах з різним рівнем безпекових та інфраструктурних можливостей. Це актуалізує потребу в оцінюванні їх результативності та впливу на економічну ефективність агропромислових підприємств України.

Мета. Метою статті є теоретико-прикладне обґрунтування ролі державної фінансової підтримки у формуванні інвестиційної привабливості агропромислових підприємств України та оцінювання ефективності окремих її інструментів в умовах воєнного стану з урахуванням регіональної диференціації.

Матеріали і методи. Методичну основу дослідження становили теоретичне узагальнення підходів до розуміння інвестиційної привабливості агропромислових підприємств та аналіз механізмів державної фінансової підтримки аграрного сектору. Застосовано методи структурно-логічного аналізу – для обґрунтування взаємозв'язку між державною підтримкою та інвестиційною привабливістю; порівняльного аналізу – для оцінювання динаміки пільгового кредитування у 2021–2023 рр.; групування – для визначення впливу кредитної підтримки на показники економічної ефективності; графічний – для візуалізації регіональних відмінностей; узагальнення – для формулювання висновків.

Емпіричну базу сформовано за результатами опитування підприємств щодо пріоритетності заходів державної підтримки інвестиційної діяльності та аналітичних даних про пільгове кредитування агропромислових підприємств України у 2021–2023 рр. і грантову підтримку садівництва й тепличного господарства. Особливу увагу приділено регіональній диференціації доступу підприємств до фінансових ресурсів, що дало змогу виявити просторові диспропорції та обґрунтувати потребу в адаптивних механізмах розподілу державної підтримки.

Результати. Доведено, що державна фінансова підтримка є важливим чинником формування інвестиційної привабливості агропромислових підприємств України в умовах воєнного стану.

Copyright © The Author(s).

This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

Встановлено, що пріоритетними для активізації інвестиційної діяльності підприємці вважають фінансові та нормативно-правові інструменти – доступність фінансування, спрощення податкового законодавства, державне субсидування й розвиток інфраструктури. Аналіз пільгового кредитування у 2021–2023 рр. засвідчив зростання обсягів державної підтримки у 2022 р. як реакцію на воєнні виклики та скорочення кількості підприємств-отримувачів у 2023 р. Виявлено суттєву регіональну диференціацію доступу до пільгових кредитів і грантів, зокрема переорієнтацію фінансових ресурсів у відносно безпечніші регіони. Обґрунтовано, що програма «Доступні кредити 5–7–9%» та грантова підтримка садівництва і тепличного господарства є дієвими інструментами стабілізації аграрного виробництва, проте потребують адаптації до регіональних відмінностей, безпекових ризиків та реальних потреб підприємств.

Перспективи. Подальше підвищення інвестиційної привабливості агропромислових підприємств України потребує удосконалення державної фінансової підтримки на засадах адресності, регіональної диференціації та адаптивності до умов воєнного й післявоєнного відновлення. Перспективними напрямками досліджень є оцінювання результативності пільгового кредитування і грантових програм, визначення їх впливу на економічну ефективність підприємств, а також розроблення моделей розподілу ресурсів, спрямованих на зменшення регіональних диспропорцій і стимулювання довгострокових інвестицій в аграрний сектор.

Ключові слова: державна фінансова підтримка, інвестиційна привабливість, агропромислові підприємства, пільгове кредитування, грантова підтримка, воєнний стан, регіональна диференціація.

Постановка проблеми. В умовах воєнного стану агропромислові підприємства України функціонують під впливом посилення фінансових, виробничих, логістичних і безпекових ризиків. Руйнування інфраструктури, порушення ланцюгів постачання, зростання вартості кредитних ресурсів, регіональна нерівномірність доступу до фінансування та невизначеність перспектив відновлення ускладнюють залучення інвестицій, знижують прогнозованість господарської діяльності і створюють виклики для збереження інвестиційної привабливості аграрного сектору. За таких умов особливого значення набуває державна фінансова підтримка, яка має виконувати не лише стабілізаційну функцію, а й створювати передумови для відновлення інвестиційної активності, модернізації виробництва, підвищення економічної стійкості підприємств і зміцнення продовольчої безпеки. Чинні механізми підтримки — пільгове кредитування, компенсаційні програми та грантове фінансування — у довоєнний період були орієнтовані переважно на загальногалузеве стимулювання й нині потребують переоцінювання з позицій результативності, доступності для різних груп підприємств і відповідності потребам аграрного бізнесу в умовах війни. Особливої уваги потребує регіональна диференціація державної фінансової підтримки. Дані щодо пільгового кредитування агропромислових підприємств у 2021–2023 рр. і грантової підтримки садівництва та тепличного господарства свідчать про нерівномірність розподілу фінансових ресурсів між регіонами, зумовлену безпековими чинниками та різним рівнем інституційної, виробничої й інфраструктурної спроможності територій. Водночас у наявних дослідженнях питанням адаптивності інструментів підтримки до регіональної специфіки та безпекових ризиків приділено недостатньо уваги, а оцінювання їх результативності здебільшого здійснюється без урахування просторових диспропорцій. Це актуалізує потребу в науковому обґрунтуванні адаптивних підходів до розподілу державної підтримки з урахуванням специфіки регіонів, рівня воєнних ризиків і стратегічних завдань післявоєнного відновлення аграрного сектору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання державної фінансової підтримки агропромислових підприємств тісно пов'язане з проблемами інвестиційної привабливості, доступу до кредитних ресурсів, фінансової стійкості та післявоєнного відновлення аграрного сектору.

Питання доступу аграріїв до кредитних ресурсів є одним із базових у дослідженнях фінансової підтримки сектору. У спільному дослідженні Міністерства аграрної політики та Київської школи економіки констатовано наявність тривалих структурних проблем у сфері кредитування українських аграрних підприємств, зокрема обмеженості доступу до позикових коштів і високої вартості кредитних ресурсів [1, с. 1]. Це підтверджує, що кредитне забезпечення аграрного бізнесу було проблемним ще до повномасштабної війни, а в умовах воєнного стану його значення істотно зросло.

Воєнний контекст істотно змінив акценти у дослідженнях державної підтримки — від питань ефективності й конкурентоспроможності до питань збереження виробничого потенціалу й післявоєнної реконструкції. Р. Нейтер, С. Зоря та О. Муляр здійснили системне оцінювання масштабів пошкоджень, втрат і потреб сільського господарства України, що дає підстави розглядати фінансову підтримку не лише як антикризовий захід, а й як передумову відновлення інвестиційної активності [3]. Подальший розвиток цей підхід отримав у праці Т. Гагалюк, де обґрунтовано роль міжнародного фінансування, грантових програм і інструментів підтримки стійкості аграрного сектору у процесі реконструкції України [2]. Спільним для цих робіт є розуміння того, що в умовах війни державна підтримка має одночасно компенсувати втрати та формувати ресурсну базу для відновлення.

Питання впливу державної підтримки на фінансовий стан підприємств досліджено у праці Д. Пилипенка, Н. Шевченко та М. Пилипенко [4]. Автори розглядають субсидії, пільгове кредитування, податкові стимули й компенсаційні механізми як чинники фінансової безпеки українських аграрних підприємств, обґрунтовуючи їх роль у підтриманні платоспроможності та конкурентоспроможності. Це має безпосереднє значення для обґрунтування впливу державної підтримки на інвестиційну привабливість агропромислових підприємств, оскільки пов'язує мікрорівневі фінансові індикатори зі стратегічними інструментами державного регулювання.

Масштабність пільгового кредитування як практичного інструменту підтримки підтверджують офіційні дані Кабінету Міністрів України: у 2023 році майже 14 тис. агрогосподарств отримали 78,8 млрд. грн банківських кредитів, значна частина яких — за програмою «Доступні кредити 5–7–9%» [5]. Ці показники узгоджуються із загальною оцінкою стану галузі, наведеною в інфографічному довіднику «Агробізнес України 2023/24 МР», де констатовано, що сільське господарство країни вистояло і поступово відновлюється [6, с. 2]. Водночас стійкість сектору не знімає потреби в подальшій фінансовій підтримці, а навпаки — актуалізує питання її результативності та цільового спрямування.

Теоретичні аспекти фінансового забезпечення інвестиційної діяльності аграрних підприємств розкрито у праці Ю. В. Негоди та Д. А. Конюхова [7]. Автори розглядають інвестиційну діяльність як основу модернізації виробництва, оновлення матеріально-технічної бази та підвищення ефективності функціонування підприємств, що дає змогу пов'язати проблему фінансового забезпечення з довгостроковою конкурентоспроможністю аграрного сектору. Безпосередньо інвестиційним пріоритетам агропромислових підприємств у процесі відновлення України присвячено дослідження А. П. Тетью [8]. Автор обґрунтовує, що розроблення та реалізація інвестиційних пріоритетів є визначальним чинником відновлення і стабілізації стратегічно важливого сектору, та наголошує на потребі адаптації підприємств до умов воєнного стану, європейських стандартів, екологічних вимог і завдань післявоєнної реконструкції [8, с. 107].

Отже, аналіз наукових і прикладних джерел засвідчує, що питання державної підтримки агропромислових підприємств досліджуються у трьох основних площинах: фінансової безпеки і кредитування, оцінювання воєнних втрат і потреб відновлення, а також формування інвестиційних пріоритетів галузі. Водночас у наявних дослідженнях переважає або галузевий, або підприємницький рівень аналізу, тоді як комплексне оцінювання результативності пільгового кредитування і грантової підтримки у їх взаємозв'язку та з урахуванням регіональної диференціації доступу агропромислових підприємств до фінансових ресурсів залишається недостатньо розкритим. Це й зумовлює актуальність цього дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є теоретико-прикладне обґрунтування ролі державної фінансової підтримки у формуванні інвестиційної привабливості агропромислових підприємств України в умовах воєнного стану. Її досягнення передбачає оцінювання результативності окремих інструментів такої підтримки з урахуванням регіональної диференціації їх застосування.

Для реалізації поставленої мети у статті визначено такі завдання: обґрунтувати значення державної фінансової підтримки як чинника стабілізації діяльності агропромислових підприємств і підвищення їх інвестиційної привабливості; визначити пріоритетні напрями підтримки інвестиційної діяльності з позиції суб'єктів підприємництва; проаналізувати динаміку пільгового кредитування агропромислових підприємств України у 2021–2023 рр.; виявити регіональну диференціацію доступу підприємств до кредитних ресурсів і грантового фінансування; оцінити вплив програми «Доступні кредити 5–7–9%» на ключові показники економічної ефективності агропромислових підприємств; обґрунтувати напрями удосконалення механізмів державної фінансової підтримки в контексті воєнного стану, регіональних диспропорцій і завдань післявоєнного відновлення аграрного сектору.

Виклад основного матеріалу. В умовах воєнного стану державна фінансова підтримка агропромислових підприємств виконує не лише стабілізаційну, а й інвестиційно-стимулюючу функцію — зокрема через здешевлення кредитних ресурсів і компенсацію дефіциту інвестицій у регіонах із підвищеними безпековими ризиками. Серед чинних інструментів пріоритетне значення для підприємств мають фінансові та нормативно-правові заходи: підвищення доступності фінансування, спрощення податкового законодавства, державне субсидування та розвиток інфраструктури. Це засвідчує, що інвестиційна привабливість аграрного сектору формується не лише через внутрішню ефективність виробництва, а й через якість зовнішнього фінансово-інституційного середовища. Одним із найбільш дієвих інструментів державної підтримки в сучасних умовах є програма «Доступні кредити 5–7–9%». Її значення полягає у здешевленні кредитних ресурсів, розширенні доступу підприємств до фінансування, підтриманні оборотного капіталу та створенні передумов для збереження виробничих процесів. Водночас для оцінювання реальної результативності цієї програми важливо враховувати не лише загальні обсяги наданих кредитів, а й їх зв'язок із показниками економічної ефективності агропромислових підприємств. З цією метою проведено групування 22 областей України (без урахування тимчасово окупованих територій та м. Києва) за сумою наданих кредитів у розрахунку на 1 га сільськогосподарської площі (табл. 1).

Таблиця 1

**Вплив обсягу пільгового кредитування за програмою «Доступні кредити 5–7–9%»
у розрахунку на 1 га сільськогосподарської площі на показники економічної
ефективності агропромислових підприємств України у 2023 р.**

Показники	Групи областей за сумою наданих кредитів в розрахунку на 1 га сільськогосподарської площі, тис. грн/га				У середньому
	До 1,3	1,3–1,99	2,0–2,69	Понад 2,7	
Кількість областей у групі	7	8	3	4	22
Сума наданих кредитів в розрахунку на 1 га сільськогосподарської площі агропромислових підприємств, тис грн	1,10	1,55	2,46	3,24	1,92
Сума наданого кредиту на 1 підприємство, тис грн	4471,9	4388,2	3700,1	4017,1	4090,9
Сума наданого кредиту на 1 працівника задіяного в аграрному виробництві, грн	61,3	99,3	170,9	155,8	113,5
Сума наданого кредиту в розрахунку на обсяг реалізації аграрної продукції, грн	0,03	0,06	0,10	0,08	0,06
Сума наданого кредиту на 1 грн прибутку агропромислових підприємств, грн	0,25	0,45	0,74	0,61	0,48
Обсяг реалізації продукції на 1 працівника, грн	32723,9	27747,4	25310,1	41891,8	31155,7
Обсяг реалізації продукції на 1 га сільськогосподарських угідь, тис грн	1831,0	1780,1	1755,4	2012,8	1842,4
Сума прибутку на 1 га сільськогосподарських угідь, тис грн	4412,9	3411,2	3326,1	5304,6	4002,7

Джерело: розраховано автором за даними Міністерства аграрної політики та продовольства України про реалізацію програми «Доступні кредити 5–7–9%» і даними Державної служби статистики України за 2023 р.

Примітка: до групування включено 22 області України, без урахування тимчасово окупованих територій та м. Києва.

Дані таблиці засвідчують нелінійний (U-подібний) характер зв'язку між обсягами кредитної підтримки та показниками економічної ефективності агропромислових підприємств. Зі зростанням середньої суми кредитної підтримки з 1,10 тис. грн/га у першій групі до 2,46 тис. грн/га у третій загалом посилюється фінансова насиченість виробництва — зокрема сума кредиту на одного працівника зростає з 61,3 до 170,9 тис. грн, а сума кредиту на 1 грн прибутку — з 0,25 до 0,74 грн. Однак у четвертій групі (понад 2,7 тис. грн/га) показники кредитного навантаження дещо знижуються (155,8 тис. грн на працівника та 0,61 грн на 1 грн прибутку), тоді як саме ця група демонструє найвищі результати: обсяг реалізації на 1 працівника — 41891,8 грн, обсяг реалізації на 1 га — 2012,8 тис. грн, прибуток на 1 га — 5304,6 тис. грн.

Особливо показовою є асиметрія результативності між першою та проміжними групами. Хоча перша група має найнижчий рівень кредитної підтримки (1,10 тис. грн/га), показник прибутку на 1 га у ній сягає 4412,9 тис. грн — вище, ніж у другій (3411,2) і третій (3326,1) групах. Це може бути зумовлено специфікою виробничої структури областей першої групи, нижчим кредитним навантаженням, більшою часткою підприємств із самофінансуванням або вищою часткою високомаржинальних культур. Тобто залежність між обсягами пільгового кредитування та результативністю має не пропорційний, а кумулятивний характер: ефект кредитної підтримки повноцінно реалізується лише за наявності супровідних умов — розвинутої інфраструктури, виробничого потенціалу й управлінської спроможності.

Найбільш проблемною є третя група, де при середньому обсязі кредитування 2,46 тис. грн/га спостерігається максимальне кредитне навантаження на одиницю прибутку (0,74 грн) та водночас найнижчі показники реалізації й прибутку на гектар. Це може свідчити про нижчу віддачу залучених кредитних ресурсів у цих областях, що ймовірно пов'язано з виробничою спеціалізацією, логістичними обмеженнями, безпековими ризиками або структурою кредитного портфеля. Цей факт є важливим аргументом на користь того, що збільшення обсягів пільгового кредитування саме по собі не гарантує зростання економічної ефективності.

У контексті формування інвестиційної привабливості це має принципове значення. Пільгове кредитування забезпечує не лише доступ до фінансових ресурсів, а й виконує роль інституційного орієнтира для банків, інвесторів і самих підприємств щодо підтримки сектору з боку держави. Для підвищення результативності такої підтримки необхідно посилити її адресність із урахуванням регіональних відмінностей, рівня безпекових ризиків, виробничої спеціалізації областей і фактичної здатності підприємств трансформувати кредитні ресурси у приріст економічних результатів.

Важливим доповненням до пільгового кредитування є грантове фінансування садівництва, ягідництва та тепличного господарства, що стимулює виробництво продукції з вищою доданою вартістю, диверсифікацію аграрного бізнесу та формування нових інвестиційних ніш. Однак і в цьому напрямі простежується виражена регіональна нерівномірність: основні обсяги грантової підтримки концентруються в західних і центральних областях із кращими безпековими умовами, розвиненішою інфраструктурою та вищою організаційною спроможністю суб'єктів господарювання, тоді як прифронтові й деокуповані території отримують непропорційно меншу частку, попри більшу потребу у відновленні виробничого потенціалу. Така структура розподілу узгоджується з тенденціями пільгового кредитування і свідчить про загальну закономірність: фінансові ресурси державної підтримки переорієнтовуються у відносно безпечніші регіони, що поглиблює просторові диспропорції аграрного розвитку.

Отже, державна фінансова підтримка в умовах воєнного стану є важливим чинником збереження економічної стійкості та формування інвестиційної привабливості агропромислових підприємств України. Її ефективність залежить не лише від обсягів наданих ресурсів, а й від якості їх розподілу, регіональної адаптивності та спроможності підприємств використовувати фінансування для підвищення продуктивності, прибутковості й довгострокової конкурентоспроможності. Подальше удосконалення механізмів державної підтримки має бути спрямоване на перехід від переважно стабілізаційної моделі до адаптивної інвестиційної моделі, орієнтованої на відновлення, модернізацію та збалансований регіональний розвиток агропромислового сектору.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження дало змогу обґрунтувати, що державна фінансова підтримка в умовах воєнного стану є одним із ключових чинників формування інвестиційної привабливості агропромислових підприємств України. Її значення полягає не лише у забезпеченні доступу до фінансових ресурсів, а й у стабілізації виробничої діяльності, збереженні економічного потенціалу підприємств, підтриманні продовольчої безпеки та створенні передумов для післявоєнного відновлення аграрного сектору.

Встановлено, що найбільш значущими для активізації інвестиційної діяльності агропромислових підприємств є фінансові та нормативно-правові інструменти державної підтримки — пільгове кредитування, підвищення доступності фінансування, державне субсидування, спрощення податкового середовища та розвиток інфраструктури. Це підтверджує тезу про те, що інвестиційна привабливість аграрного сектору формується у тісній взаємодії між внутрішнім потенціалом підприємств і якістю зовнішніх інституційних умов.

Аналіз програми «Доступні кредити 5–7–9%» засвідчив її важливу роль у підтримці агропромислових підприємств в умовах воєнного стану. Водночас групування областей за сумою кредитів у розрахунку на 1 га сільськогосподарської площі виявило нелінійний (U-подібний) характер зв'язку між обсягами кредитної підтримки та економічною ефективністю. Найвищі показники прибутковості зафіксовано у крайніх групах — з найбільшим (5304,6 тис. грн прибутку на 1 га) і найменшим рівнем кредитної підтримки (4412,9 тис. грн), тоді як проміжні групи демонструють найвище кредитне навантаження (до 0,74 грн кредиту на 1 грн прибутку) при нижчій віддачі. Це свідчить про кумулятивний, а не пропорційний характер впливу пільгового кредитування: ефект повноцінно реалізується лише за наявності супровідних умов — розвиненої інфраструктури, виробничого потенціалу та управлінської спроможності підприємств.

Доведено, що пільгове кредитування та грантова підтримка садівництва, ягідництва й тепличного господарства є дієвими інструментами стабілізації та інвестиційного стимулювання агропромислового сектору. Водночас виявлена регіональна диференціація доступу до фінансових ресурсів — із концентрацією підтримки у відносно безпечніших західних і центральних областях — свідчить про необхідність удосконалення механізмів державної підтримки на засадах адресності, адаптивності та врахування рівня воєнних ризиків. Особливої уваги потребують регіони, що зазнали суттєвих втрат унаслідок бойових дій або мають обмежену інфраструктурну й фінансову спроможність, оскільки саме у них збереження виробничого потенціалу матиме найбільш стратегічне значення для післявоєнного відновлення аграрного сектору.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням адаптивної моделі розподілу державної фінансової підтримки агропромислових підприємств, яка враховувала б регіональні диспропорції, рівень безпекових ризиків, виробничу спеціалізацію територій і завдання повоєнної реконструкції. Окремого опрацювання потребує методичний інструментарій оцінювання довгострокового впливу пільгового кредитування й грантових програм на інвестиційну активність та конкурентоспроможність підприємств, а також обґрунтування переходу від стабілізаційної моделі державної підтримки до адаптивної інвестиційної моделі, орієнтованої на відновлення, модернізацію та збалансований регіональний розвиток аграрного сектору України.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ВНЕСОК АВТОРІВ: Усі автори зробили внесок порівну.

ФІНАНСУВАННЯ: Автори не отримували фінансування для цього дослідження.

ЗАЯВА ПРО ДОСТУПНІСТЬ ДАНИХ: Не застосовується.

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ: Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Література

1. Agricultural Support Review Ukraine: Lending and state support in agriculture. Kyiv: Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine; Kyiv School of Economics, 2021. 5 p.
2. Gagalyuk T. Financing of resilience and reconstruction of the agricultural sector of Ukraine by international financial institutions and development agencies. *Agro Policy Report APD/APB/09/2024*. Kyiv: German-Ukrainian Agricultural Policy Dialogue, 2024. 22 p.
3. Neyter R., Zorya S., Muliar O. Agricultural War Damages, Losses, and Needs Review. Kyiv: Kyiv School of Economics; World Bank, 2024. 30 p.
4. Pylypenko D., Shevchenko N., Pylypenko M. Assessment of state supports and subsidies efficiency in ensuring financial security of Ukrainian agricultural enterprises. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science*. 2025. Vol. 29, No. 1. P. 57–71. DOI: 10.56407/bs.agrarian/1.2025.57
5. Аграрії в 2023 році на розвиток господарств отримали 78,8 млрд. гривень банківських кредитів. Кабінет Міністрів України. 05.01.2024. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ahraryi-v-2023-rotsi-na-rozvytok-hospodarstv-otrymaly-788-mlrd-hryven-bankivskykh-kredytiv> (дата звернення: 01.04.2026).
6. Агробізнес України 2023/24 МР: інфографічний довідник. 11-те видання. Credit Agricole, Latifundist.com, Top Lead, 2024. 53 с.
7. Негода Ю. В., Конюхов Д. А. Фінансове забезпечення інвестиційної діяльності аграрних підприємств: теоретичний аспект. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 79. С. 171–181. DOI: 10.32782/2524-0072/2025-79-42
8. Тетью А. П. Інвестиційні пріоритети для агропромислових підприємств у процесі відновлення України. *Економіка: реалії часу*. 2024. № 6 (76). С. 107–116. DOI: 10.15276/ETR.06.2024.11, DOI: 10.5281/zenodo.14549834

References

1. Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine, & Kyiv School of Economics. (2021). *Agricultural support review Ukraine: Lending and state support in agriculture*. Kyiv: Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine; Kyiv School of Economics.
2. Gagalyuk, T. (2024). *Financing of resilience and reconstruction of the agricultural sector of Ukraine by international financial institutions and development agencies* (Agro Policy Report APD/APB/09/2024). Kyiv: German-Ukrainian Agricultural Policy Dialogue.
3. Neyter, R., Zorya, S., & Muliar, O. (2024). *Agricultural war damages, losses, and needs review*. Kyiv: Kyiv School of Economics; World Bank.
4. Pylypenko, D., Shevchenko, N., & Pylypenko, M. (2025). Assessment of state supports and subsidies efficiency in ensuring financial security of Ukrainian agricultural enterprises. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science*, 29(1), 57–71. <https://doi.org/10.56407/bs.agrarian/1.2025.57>
5. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2024). *Ahrarii v 2023 rotsi na rozvytok gospodarstv otrymaly 78,8 mlrd hryven bankivskykh kredytiv [In 2023, farmers received UAH 78.8 billion in bank loans for farm development]*. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/news/ahraryi-v-2023-rotsi-na-rozvytok-hospodarstv-otrymaly-788-mlrd-hryven-bankivskykh-kredytiv> [in Ukrainian].
6. Credit Agricole, Latifundist.com, & Top Lead. (2024). *Ahrobiznes Ukrainy 2023/24 MR: Infografichniy dovidnyk [Agribusiness of Ukraine in the 2023/24 marketing year: infographic handbook]* (11th ed.). Retrieved from https://agribusinessinukraine.com/get_file/id/the-infographics-report-ukrainian-agribusiness-2024.pdf [in Ukrainian].
7. Nehoda, Yu. V., & Koniukhov, D. A. (2025). Finansove zabezpechennia investytsiinoi diialnosti ahrarnykh pidpriemstv: teoretychnyi aspekt [Financial support for investment activities of agricultural enterprises: theoretical aspect]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 79, 171–181. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-42> [in Ukrainian].
8. Tetiu, A. P. (2024). Investytsiini priorytety dlia ahropromyslovykh pidpriemstv u protsesi vidnovlennia Ukrainy [Investment priorities for agribusinesses in Ukraine's recovery process]. *Ekonomika: realii chasu*, 6(76), 107–116. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14549834> [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 05.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 04.05.2026

Дата публікації: 11.05.2026

Vykliuk Mariana

*Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor of the Department of
Management
Ivan Franko National University of Lviv*

Lishchynskiyi Andrii

*PhD in Economics, Associate Professor of the
Department of Economics and
Entrepreneurship
Private higher educational institution
"European University"*

Mayor Olha

*Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor of the Department of
Economics and Entrepreneurship
Private higher educational institution
"European University"*

STATE FINANCIAL SUPPORT IN SHAPING THE INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF AGRO-INDUSTRIAL ENTERPRISES OF UKRAINE UNDER MARTIAL LAW

Summary. Introduction. Under martial law, the issue of shaping the investment attractiveness of agro-industrial enterprises of Ukraine has gained particular relevance. This is driven by rising production and financial risks, logistics disruptions, infrastructure destruction, and limited access to investment resources. The investment attractiveness of enterprises is determined not only by their internal economic potential and financial sustainability, but also by the quality of the external institutional environment, in which state financial support plays a key role. In the current security context, it serves as a tool for stabilising business operations, preserving production capacity, activating investment processes, and ensuring food security. Effective forms of such support include preferential lending, compensatory and grant programmes targeting priority sectors – horticulture, berry growing, and greenhouse farming – as well as instruments for stimulating agricultural production in regions with varying levels of security and infrastructure capacity. This makes it pertinent to assess their effectiveness and impact on the economic performance of agro-industrial enterprises of Ukraine.

Purpose. The purpose of the article is the theoretical and applied substantiation of the role of state financial support in shaping the investment attractiveness of agro-industrial enterprises of Ukraine and the assessment of the effectiveness of selected support instruments under martial law, taking into account regional differentiation.

Materials and methods. The methodological basis of the study comprised a theoretical generalisation of approaches to understanding the investment attractiveness of agro-industrial enterprises and an analysis of the mechanisms of state financial support for the agricultural sector. The following methods were applied: structural-logical analysis – to substantiate the relationship between state support and investment attractiveness; comparative analysis – to assess the dynamics of preferential lending in 2021–2023; grouping – to determine the impact of credit support on indicators of economic efficiency; graphical – to visualise regional differences; and generalisation – to formulate the conclusions.

The empirical base was formed on the results of a survey of entrepreneurs regarding the priority of state support measures for investment activity, as well as analytical data on preferential lending to agro-industrial enterprises of Ukraine in 2021–2023 and grant support for horticulture and greenhouse farming. Particular attention was paid to the regional differentiation of enterprises' access to financial resources, which made it possible to identify spatial disparities and substantiate the need for adaptive mechanisms of state support distribution.

Results. It has been proven that state financial support is an important factor in shaping the investment attractiveness of agro-industrial enterprises of Ukraine under martial law. It has been established that entrepreneurs consider financial and regulatory instruments to be the priorities for activating investment activity – namely, the availability of financing, simplification of tax legislation, state subsidies,

and infrastructure development. Analysis of preferential lending in 2021–2023 revealed an increase in the volume of state support in 2022 as a response to wartime challenges, and a reduction in the number of recipient enterprises in 2023. Significant regional differentiation in access to preferential loans and grants was identified, including the reorientation of financial resources toward relatively safer regions. It has been substantiated that the «Affordable Loans 5–7–9%» programme and grant support for horticulture and greenhouse farming are effective instruments for stabilising agricultural production, although they require adaptation to regional differences, security risks, and the actual needs of enterprises.

Prospects. Further enhancement of the investment attractiveness of agro-industrial enterprises of Ukraine requires the improvement of state financial support on the principles of targeting, regional differentiation, and adaptability to the conditions of wartime and post-war recovery. Promising areas of research include assessing the effectiveness of preferential lending and grant programmes, determining their impact on the economic performance of enterprises, as well as developing resource distribution models aimed at reducing regional disparities and stimulating long-term investment in the agricultural sector.

Key words: state financial support, investment attractiveness, agro-industrial enterprises, preferential lending, grant support, martial law, regional differentiation.